

Naročnina

Dnevna zbirka
za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
redna iska zbirka
ce. 010 po v Jug.
slavih 120 Din, za
inozemstvo 140 E

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
stop. pečat-vista
maloglasni pol 50
in 20, večji og. asl
nad 45 mm v. sine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredni škem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjura
razen pondelka in
dneva po prazniku

ureništvo je v Kopljarski ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neelektrificirano
pismo se ne sprejema, v ureništvu
telefon št. 2050, unraštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopljarski ulici št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inozemstvo, Zagreb št. 7563, Ljubljana
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ob desetletnici čl. ustave

Po tako izredno veličastnih brnskih proslavah tisočletnice smrti češkega kneza sv. Vavla obhaja Češkoslovaška letos skoraj istočasno dva pomembna jubileja. Dne 28. februarja, skoraj na predvečer osemdesetletnice prezidenta Masaryka, enega izmed največjih slovanskih sinov, slavi desetletnico svoje ustave.

Ustava je slika naroda in države. Iz ustavne listine se najjasneje vidi, ali se narod in država zavedata svojega zgodovinskega poslanstva. Ustava, ki nasprotuje zgodovinskemu poslanstvu naroda in države, je mrtvo rojeno dete in neopustljiva pregreha ustavodajalca.

Ustava je vedno plod revolucije, bodisi da je ta revolucija popolna ali samo delna, uspešna ali kompromisna. Ustava je prav za prav zadnje dejanje upora proti prejšnjim razmeram. Toda zato pa še ustava ni samo nekaj takega, kar ruši. Ustava ne našteva, kaj se ruši, ampak uvaja nov red. Toda rušenje starega reda je še komaj polovica poti. Treba mesto starega postaviti res boljši in popolnejši red. V burnih prehodnih dobah, ko ni dovolj smisla za tradicijo in nauke narodne zgodovine, se vnese v v ustavo marsikaj, kar se v praktičnem življenju pokaže kot nemogoče ali škodljivo. Zato nobena ustava ne ostane taka, kakor je bila prvotno mišljena in uzakonjena. Ustava se vedno prilagaja ljudem in razmeram; če pa je zgrajena na napačnih temeljih in je naperjena proti zgodovinskemu poslanstvu države, se mora stara ustava umakniti pred novo. Tako je morala pasti jugoslovanska vidovdanska ustava, v Poljski pravkar spreminjajo ustavo, v sovjetski Rusiji so je spremenili že nekajkrat, a tudi v Češkoslovaški vedno bolj zmaguje misel, da treba ustavo spremeniti in dopolniti.

Češkoslovaška ustava je nastala leta 1920, ko so bili socialisti na vrhuncu svoje moči. Svetovna vojna ni nikjer tako omajala avtoritete kakor med Čehi. Zato je razumljiv prvi člen ustave, ki pravi, da je ljudstvo edini vir vse državne oblasti v Češkoslovaški republiki.

Niso redki češki politiki, ki priznavajo, da so centralistične tendence ena izmed največjih napak čl. ustave. Reforma v smislu pokrajinske samouprave je sicer marsikaj popravila, ni pa zadovoljila Slovakov, ki se sedaj bolj kot pred desetimi leti sklicujejo na Pittsburski dogovor, ki jim garantira avtonomijo in to tem bolj, ker ga je podpisal tudi sedanjí prezident Masaryk. Centralizem je zlasti v vzhodnem delu Češkoslovaške rodil mnogo nezadovoljnosti in je deloma tudi vzrok komunističnih glasov v krajih, kjer za pravi komunizem ni ugodnih tal.

Ustavodajalci so bili preveč pod vplivom tulice in socialističnih mas. Zato si niso upali pritegniti v politično življenje znanstvenikov in strokovnjakov in na ta način korigirati napačno pojmovanje enakosti in demokracije. Mnogo strokovnjakov in znanstvenikov se pač ne da vključiti v ozke okvire političnih strank. Senat bi naj bil predstavitev teh krogov, torej nekaj strokovnjaški in gospodarski parlament, ki bi delal mostove med strankami in zastopal vedno samo državne in stanovske koristi. Sedaj pa je senat samo starejša izdaja poslanske zbornice, ki pa je manj pomemben in deloma sploh brez-pomemben.

Vseh teh naštetih in podobnih napak se odgovorni čl. politiki vedno bolj zavedajo. Po haški konferenci se more Češkoslovaška posvetiti tudi svojemu ustavnemu vprašanju. Prej pa se še mora odločiti do sedaj negotov boj med socialističnim in agrarnim blokom. Ko bo Češkoslovaška izvršila 4. točko 3. člena svoje ustave, ki garantira Podkarpatski Rusiji pokrajinsko skupščino z delno zakonodajno oblastjo, tedaj bo nastalo ustavno vprašanje izredno pereče. V splošnem se je pokazalo, da je jedro čl. ustave zdravo in da bo treba najprej graditi na tem temelju v samoupravnem smislu. -b-

Imenovanja pri železnici

Belgrad, 27. februarja. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra prometa ter v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so imenovani pri direkciji državnih železnic v Ljubljani: v 5/I za referenta za ekonomski odsek strojnega oddelka inž. Friderik Weinberger, šef kurilnice Ljubljana gl. kolodvor;

v 6 skupini za šefa prometne službe v Ljubljani Egon Tancig, šef prometne službe v Mariboru;

za šefa prometne službe v Ptuj Alostij Vrhovec, šef prometne službe v Ljubljani;

za šefa prometne službe v Mariboru Franjo Smerdu, šef prometne službe v Ptuj;

v 1/b II za šefa prometne službe v Novem mestu Alostij Kavčok, šef prometne službe v Celju;

v 2/b II za šefa prometne službe na Zidanem mostu Franc Gorše, dosedanjí šef skladišča postaje Maribor, gl. kol.

na postajo Celje za transportnega kontrolorja Marko Vranjek, uradnik komercialnega oddelka v Ljubljani.

Proračun Dravske banovine

Redni izdatki bodo znašali 130 m. li. onov — Razne investicije za popravilo cest in elektrifikaci o dežele

Belgrad, 27. februarja. e. Proračun dravske banovine je bil predmet posebne konference, ki se je vršila danes dopoldne v finančnem ministristvu. Konferenci so prisostvovali v imenu finančnega ministra njegov pomočnik dr. Gospodnetič, dalje ban inž. Sernec, njegov podban dr. Pirkmajer, vodja finančnega oddelka banske uprave dr. Orel in dr. Božič.

Na tej konferenci se je pregledal načrt proračuna, kakor je bil izdelan na podlagi svoječasnih informacij finančnega ministra. Tekom razprave je bil proračun prilagojen najnovejšim sklepom banske konference. Ka-

kor smo že poročali, so ti sklepi zelo v prilog banovinom in je torej tudi uspeh današnje konference ugoden. Niso sicer določene končne usode posameznih proračunskih postavk naše banovine, vendar pa lahko ugotovimo, da je splošen efekt ugoden. Proračun naše banovine bo popolnoma odgovarjal potrebam našega prebivalstva.

Redni proračunski izdatki bodo znašali okoli 130. milj. dinarjev, za katere v glavnem obstoja dovoljno kritje. Velika važnost se polaga na razne investicije, na popravilo cest, na elektrifikacijo dežele itd. Za izredne izdatke so predvidene znatne vsote. Splošni izid konference je torej zadovoljiv.

Albert Thomas v Belgradu

Njegove izjave časnikarjem — Naša socialna zakonodaja je zelo napredovala — Thomas hvali organizacijo hršćanskega socialnega delavstva

Belgrad, 27. febr. a. Danes dopoldne je prisel v Belgrad ravnatelj mednarodnega urada dela Albert Thomas s spremstvom. Na kolodvoru je bil zelo svečano sprejet. Prisotni s bili zastopnik zunanje ministra dr. Kumandrić, minister socijalne politike dr. Drinković in mnoge druge odlične osebnosti. Albert Thomas ostane v Belgradu tri dni. Jutri dopoldne ob 10 bo sprejet v zunanjem ministristvu, ob 11 pa v socijalnem ministristvu. Opoldne priredi zunanji minister njemu na čast banket v Jokej-klubu. Popoldne ob 5 si ogleda delavsko zbornico, zvečer ob 6 pa se vrši zborovanje zastopnikov delavskih zbornic iz vse države.

Na tej javni seji delavske zbornice bodo podali referate: 1. Vladimir Plajfer, tajnik delavske zbornice v Zagrebu o zakonu za zaščito delavcev. 2. Filip Uratnik, tajnik delavske zbornice v Ljubljani o delavskem zavarovanju v Jugoslaviji in 3. Bogoljub Čurić, tajnik delavske zbornice v Splitu o zakonu o inspekciji dela.

Nato bo govoril o mednarodnem delavskem vprašanju Albert Thomas, nakar se vrši ob 9 zvečer banket v prostorih belgrajske delavske zbornice, ki ga priredi socijalni minister v čast visokemu gostu. Govore iz konference bo prenašal belgrajski radio.

Program Thomasovega bivanja v Belgradu je še ta: Dne 1. marca zjutraj obišče razne delavske institucije in tudi delodajalske organizacije. Ob 12 bo sprejet v avdijenci na dvoru, nakar se vrši njemu na čast na dvoru kosilo. Ob 6 zvečer bo imel javno predavanje na univerzi o desetletnem delovanju Mednarodnega urada dela. Zvečer mu priredi socijalni minister v delavskem domu večerjo. Dne 2. marca se bo vršila konferenca v socijalnem ministristvu. 3. marca zjutraj pa odpotuje Thomas v Atene. Tam bo ostal 3 dni, nakar se zopet vrne v Belgrad ter bo ostal še nekaj časa v naši državi.

G. Albert Thomas je danes zvečer ob 6 sprejel časnikarje in jim dal v teku poldrugournega razgovora različne izjave. Predvsem je govoril o veliki vlogi časopisja, o njegovi važnosti in povdarjal svojo kolegialnost napram jugoslovanskim časnikarjem, saj je tudi on začel svojo karijero kot žurnalist. Ze četrtič je v naši državi in zato mu ni treba posebej povdarjati cilj sedanjega prihoda.

Stopil bo v stik z vlado in delavskimi organizacijami, da se predvsem prepriča o tem, kako se izvršujejo ratificirane mednarodne socialne pogodbe. Zelo pohvalno se je Albert Thomas izrazil o Jugoslaviji, ki zavzema med svetovnimi državami zelo odlično mesto, kolikor se tiče ratifikacije posameznih konvencij. Od 29 obstoječih konvencij jih je naša država ratificirala že 19 in pri tem take, ki jih niso še sprejele n. pr. Velika Britanija, Belgija in druge države, ki imajo morda še boljše pogoje za takojšnjo izvršitev sklepov. Kar se tiče izvrševanja mednarodnih delavskih socialnih pogodb so razmere v vseh državah seveda specifične in ravno radi tega potuje sedaj po različnih državah, da vidi in se prepriča o razmerah v posameznih državah, kako se odredbe konvencij prilagodijo razmeram v tej ali drugi deželi. Mednarodni urad dela je zelo živahno na delu. Osnova je posebno komisijo, ki nadzoruje izvršitev konvencij v posameznih državah, katere so te konvencije že ratificirale. Odkar ta komisija obstoji, je zaznamovati zelo ugoden napredek. Cilj njegovega potovanja je predvsem ta, da stopi v zvezo z merodajnimi faktorji in se

z njimi dogovori o vsem, kar je potrebno za zaščito delavcev in za napredek delavske zakonodaje. Pri tem je ponovno povdarjal naš lep razvoj Jugoslavije in smatra, da je naša zakonodaja v vsakem oziru zelo napredovala.

Nato je Albert Thomas odgovarjal na posamezna vprašanja časnikarjev. Na vprašanje vašega dopisnika, kakšne zveze ima mednarodni urad dela s posameznimi delavskimi mednarodnimi organizacijami, je odgovoril:

Mednarodni urad dela je predvsem v ozihih stikih z amsterdamsko delavsko mednarodno organizacijo, ki od vsega začetka sodeluje in podpira stremljenja ženevskega urada dela. Zelo važna je druga mednarodna delavska organizacija in sicer organizacija hršćanskega socialnega delavstva, katere sodeluje z vso vsmo. Prvotno so sicer obstojala trenja, ker so te organizacije smatrale, da niso v posameznih zastopstvih dovolj reprezentirane. Kljub prvotni rezervi, sodelujejo sedaj vse hršćanske delavske organizacije z veliko vsmo pri izgraditvi mednarodne delavske zakonodaje in je njihovo sodelovanje zelo dragoceno ter koristno za splošni razvoj delavskih zadev in za napredek delavske zakonodaje po vsem svetu.

Kar se tiče komunistične organizacije nima ženevski urad dela nobenih stikov z njo. Na vprašanje, kake zveze ima ženevska organizacija s fašisti, je g. Thomas odgovoril, da fašizem ni internacionalen in da radi tega nima mednarodni urad dela z njimi zvez.

Z ozirom na vesti o intenzivnem delovanju komunistov v Romuniji v poslednjem času, je g. Albert Thomas izjavil, da se o resničnosti teh vesti o Romuniji ni mogel prepričati. Smatra, da gre za posamezne slučaje, da pa o taki široko zasnovani komunistični akciji v Romuniji ni govora. Njegov utis je, da romunsko delavstvo vidi pravilno smer.

Nato je g. Albert Thomas govoril še o razmerju z Bolgarijo in poudarjal svoj utis, kako ugodno so bila sprejeta v Bolgariji pogajanja med Bolgarijo in Jugoslavijo. Tudi na tem je izrazil g. Albert Thomas svoje veliko veselje.

Končno je govoril še o carinski konferenci, ki se vrši v Ženevi, ter dejal, da bo po njegovem mišljenju prej ali slej prišlo do ustvaritve združenih evropskih držav v tej ali oni obliki. Nato se je g. Albert Thomas prijazno poslovil od časnikarjev ter se ob pol 8 podal na večerjo.

Občni zbor društva sv. Jeronima

Zagreb, 27. februarja. a. Danes dopoldne se je vršila redna letna glavna skupščina hrvatskega katoliškega književnega društva sv. Jeronima. Ob 11 je otvoril skupščino predsednik prevz. g. Ljudevit Knežić.

Po predsednikovem govoru je podal tajnik dr. Lončarić svoje poročilo, iz katerega je razvidno, da se je v preteklem letu nanovo vpisalo 2939 dosmrtnih članov, 2882 rednih članov. Društvo je imelo 1118 poverjenikov in 72.383 članov. Koledar »Danica« je izšel v 52.000 izvodih. Zelo se širi društveni list »Obitelj i mladost«. »Naša gospa Lurd-ska« ima 11.200 naročnikov.

V nakladi Društva Sv. Jeronima izhaja tudi mesečnik »Hrvatska prosveta«.

Iz glavne skupščine se je poslala pozdravna brzojavka Njegoví Svetosti papežu Piju XI. in Njeg. Vel. kralju.

Ob smrti kardinala Merry del Vala

Rim, 27. febr. K. Vsi listi, ki danes obširneje poročajo o smrti kardinala Rafaela Merry del Vala, soglašajo, da je kardinalski kolegij z njegovo smrtjo izgubil enega svojih najodličnejših predstavnikov. Pokojni kardinal je bil pod Pijem X. ves čas (11 let) državni tajnik, ko se je morala Cerkev borovati z mnogimi težkimi problemi, v katerih je Merry del Val pokazal izredne diplomatske sposobnosti. V Rimu je tedaj prostozidarstvo obhajalo prave orgije. Judovski župan Natan je imel javne hujskajoče govore proti Vatikanu. Pred vatikanskim zidovjem so se ponavljale demonstracije in celo romariji, ki so prišli v Rim, so bili izživani. Previdnost Merry del Vala je preprečila, da ni prišlo do skrajnosti. V Franciji so majski zakoni spravili Cerkev sovražno kom-bizem do viška. Prišel je prelom s Cerkvijo, ki ga je spremljal najljutejši kulturni boj.

Kljub mnogim diplomatskim poslom je pa rajni kardinal vedno še našel čas za dušnopastirsko delo. Po svoji materi je bil angleške krvi in tako je vsa dolga leta vneto skrbel za angleško kolonijo vernikov v Rimu. Iz svojih stroškov je vzdrževal angleško šolo v Trastevere. Merry del Val je bil pobožen, svetniško živeč duhovnik. Povsod, kjer je deloval, se je izredno čutilo njegovo duhovno osebnost, njegov visoko nabožni duh in notranja plemenitost, ki je oživljala tudi vsa njegova dela. Z njim je ugasnilo veliko življenje, ki bo v cerkveni zgodovini zapustilo časten spomin.

Proti preganjanju kristanov na Ruskem

Varšava, 27. febr. a. Skupina poslancev je v parlamentu vprašala predsednika vlade, kaj misli ukreniti v zaščito v Rusiji preganjanjih kristjanov. Odgovor vlade se pričakuje z velikim interesom.

Varšava, 27. febr. AA. »Pat« poroča, da so vse frakcije parlamenta in senata podpisale interpelacijo, ki obsoja verska preganjanja v Sovjetski Rusiji. Interpelacija stavlja na predsednika vlade vprašanje, ali je pripravljen pozvati sovjetsko vlado, da spoštuje verska prepričanja.

Budimpešta, 27. febr. AA. »MTI« poroča, da sta na današnji seji parlamenta dva poslance vladne večine govorila pred prehodom na dnevni red o verskem preganjanju v Rusiji in da sta zahtevala od vlade, naj pozove Društvo narodov, da protestira proti temu preganjanju.

Masaryk za mir in obrambo države

Praga, 27. febr. U. Na seji zastopnikov vseh legionarskih organizacij je izjavil predsednik Masaryk v svojem nagovoru: »Kot vrhovni poveljnik armade se vprašam samega sebe, kako je spraviti v sklad stremljenje po miru s pripravami za vojaško varnost in obrambo države. Mi hočemo močno armado in vendar sem za mir. Zakaj je to tako? Oznanjanje miru ni v nasprotju s stremljenjem, braniti državo. To sem vedno govoril, toda vedno se mi nekaj podtika, kar mi je popolnoma tuje. Mir ni plazenje, jaz hočem imeti armado in, če bi postala stvar resna, bi moral biti jaz dejansko vojak kot vrhovni poveljnik. Toda jaz sem proti temu, da bi mi s svojo politiko izzvali vojno. Jaz hočem, da se moramo braniti. Lahko bi se reklo, da je ofenziva najboljša taktika. To je lahko res, če si stoje armade nasproti. Z ofenzivo bi mi zgubili simpatije Evrope. Oglejte si enkrat to Evropo! Povsod stremijo po miru, ker ga vsi potrebujemo. Nikjer ni denarja in brez denarja ni vojne. V Evropi smo začeli razumevati, da bi šlo tudi brez vojne. Zato pa ni treba, da bi bili slabi. Če imam povod, braniti se, se bom branil z vso energijo. O tem problemu sem govoril s Tolstím. Rekel sem: »Mora biti dovoljeno, braniti se, on pa je odgovoril: »Ne, hudobnim se ne smeš upirati. Če bi prišel kak Džingiskan in bi se mi branili, ga bomo razjezili in padlo bo več žrtev. Če pa se n. branimo, jih bo nekoliko pobil, potem pa bo nehal.« Jaz pa sem stvar formuliral tako: Če me napade kak bojevnik, bo nastala taka situacija, da bo — po Tolstem — mene ubil. Če pa mora biti eden od naju ubit, je pravično, da pade oni, ki napada. Braniti se, je pravno dovoljeno. Močni človek ne grozi, toda on je pripravljen. Rožljanje s sabljo in govoričenje fraz nam ne da poguma. Mi imamo v svojem grbu leva, mi hočemo biti levi. Lev je zelo dostojna žival. S temi nazori sem vrhovni poveljnik in v tem ne vidim nobenega protislovja med prakso in teorijo. Z vsemi silami stremim za tem, da smo pripravljeni. Če bi moral reči, do katere stopnje smo pripravljeni, bi bil to zelo resen razgovor.«

Premogovni zakonski načrt sprejet

London, 27. febr. AA. Na današnji seji spodnje zbornice je vladala zaradi liberalnega izpreminjavalnega predloga glede premogovnega zakonskega načrta velika napetost. Poslanec Davies, ki je predložil liberalni izpreminjavalni predlog je v svojem govoru naglasil, da bi zmanjšanje procente imelo za posledico povišanje cen premoga, kar bi težko škodovalo vse industrije, ki potrebujejo v veliki meri premog. Nato je govoril trgovinski minister Graham, ki je zahteval, naj se liberalni izpreminjavalni predlog odkloni, ker spravlja v nevarnost celokupni premogovni zakonski načrt. Minister je nadalje poudaril, da bi v primeru, če bi padel premogovni zakonski načrt, izgubili delavci tudi znižanje delovnega časa. Nato se je vršilo ob splošni napetosti glasovanje. Liberalni izpreminjavalni predlog je bil odklonjen z 280 proti 271 glasovom. Vlada večina je znašala potemtakem 19 glasov. Ko je bil odločen izid glasovanja je nastalo na vladnih klopih veliko odobravanje. Da je angleška vlada dosegla v tem vprašanju veliko večino se je zahvaliti edinosti delavstva, da so se nekateri konservativni in liberalni poslanci vzdržali glasovanja.

Nemški parlament pred krizo?

Berlin, 27. febr. U. Težkoče, ki jih povzroča primanjkljaj v nemškem državnem gospodarstvu, se niso mogle odstraniti, dasi se je ministrski svet že večkrat s tem vprašanjem. Danes je imel kabinet sejo od zjutraj do poznega večera. Niso pa prišli do nobenega rezultata. Podoba je vedno bolj, da se ne bo moglo ugoditi zahtevi centra, da se doseže razčiščenje finančnega položaja še pred glasovanjem o Youngovem načrtu. Pri današnjih razpravah se je pokazalo, da igra največjo vlogo vprašanje, kje bi se dobili potrebni zneski za zavarovanje brezposelnih. Tudi v tem vprašanju ni prišlo do nobenega rezultata. Jutri se bo kabinet ponovno sestel, vendar nihče več ne računa s kakim pozitivnim rezultatom. Drugo čitanje Youngovega načrta je določeno za sedaj na četrtek prihodnjega tedna in se bo moral centrom do tedaj odločiti, ali pristaja na to, da se vprašanje Youngovega načrta odloži.

Goriški Slovenci pred rimskim tribunalom

Rim, 27. febr. a. Danes se je vršila pred izrednim tribunalom za zaščito države razprava proti trem goriškim Slovencem in sicer Franju Drolu, Ignaciju Sturmju in Francu Gollecju. Franjo Drol je obdolžen, da je širil jugoslovanske časopise. Aretiran je bil že 28. dec. 1928. l., ter je bil ves čas v preiskovalnem zaporu.

5 milijonov brezposelnih v Ameriki

London, 27. februarja. U. Minister za brezposelnost Thomas je izjavil, da se je v Angliji doseglo najnižje stanje brezposelnosti. Pri tem pa je pripomnil, da v Angliji radi prebirajo. Zato za Anglijo ni posebno kritično, ker je v Angliji samo 1.500.000 brezposelnih, od katerih pa je 500.000 imelo delo še pred enim mesecem in ga bodo po enem mesecu zopet gotovo imeli. Amerika pa ima okoli 5 milj. brezposelnih, Nemčija 3. milj. in Italija 1 milj.

„Politika“ o Schobrovem potovanju

»Politika« *z dne 26. t. m. prinaša uvodnik, v katerem se peča z zunanjo politiko Avstrije in ugotavlja, da potovanje zveznega kancelarja Schobra v Rim pomenja za Italijo neuspeh. Italija je pač poizkusila, da razširi svoj vpliv na Srednjo Evropo potom Avstrije, vendar se mora poizkus smatrati kot neuspeh. Kajti Schober je dolžno izjavil, da ima njegovo rimsko potovanje le ta namen, da precizira italijansko stališče napram Avstriji s posebnim ozirom na prejšnji odpor Italije proti avstrijskemu investicijskemu posojilu.*

Zdravstveno stanje dr. Laginje

Zagreb, 27. febr. a. Zdravstveno stanje bana dr. Laginje je še vedno predmet splošnega zanimanja v Zagrebu. Dr. Vjek. Akačić je dal obširno obvestilo o poteku bolezni dr. Laginje. V tem pravi, da se sme pričakovati ozdravljenje.

Dovoljena dijaška društva

Belgrad, 27. febr. a. Prosvetna ministrstvo je poslalo vsem ravnateljstvom srednjih šol okoliščno, v kateri se navedejo dovoljena dijaška društva. Ta so: Jadranska straža, Zveza trezne mladine, Zveza krščanske omladine, Zveza jugoslovanskih srednjoškolskih društev, kolikor ne sloni njeno delo na plemenski in verski podlagi ter skavtska društva. Pravila skavtov pa mora odobriti profesorski zbor in morajo biti odposlana v pregled prosvetnemu ministru. Vsa ta društva bodo pod nadzorstvom srednješkolskih ravnateljev in profesorjev.

Dunajska vremenska napoved. Na zapadu najbrže oblačno in morda tudi lahke padavine, sicer na ne bo še nobene bistvene spremembe.

Sanchez Guerra za republiko

Velike protimonarhistične manifestacije ljudstva — Za republiko tudi armada

Madrid, 27. febr. U. Sanchez Guerra je imel danes v madridskem gledališču velik govor, za katerega je vladalo veliko zanimanje, kakor za govor Antona Maura l. 1917., ki je govoril za nevtralnost Španije v svetovni vojni. Na tisoče ljudstva se je zbralo ter je morala policija z golim orožjem delati red, ker je bilo nemogoče, spraviti vse ljudi v dvorano. Sanchez Guerra je v svojem govoru nastopal za republiko. Močnica ga je frenetično podpravljal ter so se po njegovem govoru vrstile pred gledališčem demonstracije z vzklikom za republiko in proti kralju. Že popoldne so se v raznih delih mesta vršile demonstracije za republiko, zvečer pa, ko je postalo temno, je prišlo do spopadov s policijo, katero so demonstranti obmetavali s kamenjem. Policija je nastopila z golimi sabljami in je bilo več oseb ranjenih. Vlada je zasedla z močnimi policijskimi četami notrane mesto. Položaj je zelo napet in velike množice ljudstva se valijo po ulicah. Splošen položaj ni še izrecno nevaren, dokazuje pa, da je razpoloženje med narodom za republiko zelo veliko, posebno, ker ga podpira vojska ali vsaj velik del vojske.

Težak položaj Tardieuja

Edino Briand bi mogel sestaviti kabinet republikanske koncentracije Nove zahteve za razpust parlamenta

Pariz, 27. febr. U. Tardieu se ne more zopet vrniti k svoji stari večini, ker se niti radikalni niti skupina Franklina Bouillona ne morejo pridružiti desničarski večini. Njegova prizadevanja za republikansko koncentracijo so se do sedaj razbila ob odločnem odporu radikalov, kateri so ga na seji svoje frakcije soglasno odklonili kot šefa take koncentracije. Jutranji listi pišejo, da se brani celo Briand, delati v kabinetu Tardieuja brez radikalov. Chautemps je na Tardieujev poziv k sodelovanju odgovoril ironično, da je njegovo lasno prizadevanje za sestavo republikanske koncentracije ostalo brezuspešno ravno radi hujškanja, ki ga je insceniral Tardieu. Herriot je kratko izjavil Tardieuju: »Radikalov za sodelovanje ni dobiti. Oni niti ne bi pripustili, da bi Tardieu v kakem drugem kabinetu ponovno prevzel notranje ministrstvo ali sicer kak političen resor. Zadovoljiti se mora s kakim tehničnim uradom.« V »Ere Nouvelle« *izjavlja Herriot: »Tardieu se je preveč udal masčevalnosti svojih prijateljev in odrekel Chau-*

tempu pooblastilo za londonsko konferenco, katero so radikalni dali Tardieuju dobrovoljno. Levica se je naveličala, vedno dovoljevati svojemu nasprotniku premirje, katerega sama nikdar ne more dobiti.« Leon Blum izjavlja v »Pulairu«, da je Tardieu končno veljavno razkrit kot oficijelni voditelj reakcionarne bojovite sile. On bo moral delati brez radikalov in brez Brianda v čisto desničarskem kabinetu, prvem v republiki tekem petdesetih let, ki pa ne bo trajal dalje, kakor Chautempsov kabinet. Zato bi bilo bolje, če bi se sploh odpovedal sestavi vlade. Tudi »Matin« *in »Petit Parisien« *mislita, da se more posrečiti samo Briand ali kakemu manj bojovitemu senatorju sredine, uresničiti edino mogočo formulo republikanske koncentracije. Levičarski listi se energično zavzemajo, ker sedanji parlament nima niti desničarske niti levičarske večine, za razpustitev parlamenta, kar je nezasišano v francoski tradiciji, kar smatra tudi »Matin« *za najboljšo rešitev sprčo slabotne današnje kolebave politike.***

Francija proti carinskemu premirju

Zenevska konferenca bo brezuspešna?

Zeneva, 27. febr. U. Konferenca za carinsko premirje je danes prišla v očitno nevarnost radi francoske izjave, ki jo je oddal francoski delegat Serruys v pododboru prve komisije o vprašanju carinskega premirja. Serruys je v svoji, že dolgo pričakovani programatični izjavi, sporeč, da se Francija ne bo pridružila konvenciji za premirje v carinski vojni in da zasleduje druge načrte, ki jih

je iskati najbrže v smeri stabilizacije sistema trgovinskih pogodb. Nato je glede pomena francoske izjave predlagal švicarski delegat Stucki, da se seja takoj prekine in za jutri skliče seja plenarne komisije ali pa celo seja plenarne konference. Predsednik Colijn je prekinil sejo in si je pridržal pravico, sklicati jutri sejo komisije ali konference.

Londonska konferenca nadaljuje z delom

London, 27. februarja. AA. Po sestanku vodij delegacij in francoskega poslanika je bil izdan komunikat, ki pravi, da se privatni razgovori med delegacijami, dokler ne prispe francoska delegacija, nadaljujejo. Ti razgovori so naravno omejeni. Kljub temu bodo ameriški, angleški in japonski delegaciji imeli priliko, da razpravljajo o svojih posebnih problemih, kakor na primer o japonski zahtevi po večjem številu križark. Šušali bodo obenem spravili v sklad pomorske zahteve Japonske, Anglije in Zedinjenih držav, da se pospeši določitev tonaznih števil teh držav. Končno bodo razgovori med Anglijo in Zedinjenimi državami glede še nerešenih točk sporazuma, kateremu bi lahko pristopile

vse države zastopane na pomorski razorožitveni konferenci.

City proti razorožitvenemu načrtu MacDonalda

London, 27. febr. U. Na zborovanju vodilnih osebnosti londonske City je bil soglasno sprejet sklep, da se pozove angleški parlament, naj odkloni vsakršno omejevanje oboroževanja in da dovoli potrebna sredstva za vsakoletno nezmanjšano obnavljanje starejših angleških vojni ladij. Ta sklep pomeni, da se je angleška visoka financa in veleindustrija direktno odrekla MacDonaldovi mornariški spomenici.

Kardinal Pifil proti odpadniški gonji

Poziv k laičnemu apostolat in karitativnemu delu

Dunaj, 27. febr. U. Prihodnjo nedeljo se bo čitalo s prične v Avstriji postno pastirsko pismo kardinala nadškofa dr. Pifila, v katerem se govori o boju proti odpadniški gonji svobodomislecev v Avstriji. Pastirsko pismo je naperjeno predvsem proti kampanji, ki jo vodi od konca svetovne vojne organizirano svobodomiselnost v najostrejšimi in najbolj rafiniranimi sredstvi proti Cerkv in ki je dovela do velikega števila odpadnikov iz katoliške Cerkve. Boj proti veri in Cerkvi ni nobena nova stvar, saj je Cerkve zmagovalno prestala krvava pregonjanja rimskih cesarjev, zasmehovanje in zaničevanje poganskih filozofskih šol, zmotne nauke in odpadniki v srednjem veku, kakor tudi krvave revolucionarne čase, dasi so bili boji proti njej često zelo brutalni, kakor n. pr. nazadnje v Mehiki in Rusiji. Sedanje gibanje odpadnanja je žalostni zaključek revolucionarne duhovne struje, ki posebno od konca 18. stoletja sistematično dela na to, da za vsako ceno lči javno, kulturno, privatno in osebno življenje od verskih zvez.

V Avstriji je ta čisto posvetna orientacija zajela najprej v znanosti kot materializem

inteligenco, potem pa je v bolj grobi obliki kot proletarsko svobodomiselnost povzročilo v masah naroda duševna upoštevanja nepregledne dalekosežnosti. Višek akcije je dosegla odpadniška gonja v grožnjah in terorju. Pastirsko pismo omenja potem, da je vojna in prevrat ter strašna gospodarska stiska po nasilnem sanžermenskem miru v obliki splošnega neadovoljstva dajala rodovitna tla za kampanjo prostozidarstva, ki je lagalo, da je vse bede in siromaštva sedanjega časa kriva Cerkve. Posebno huda je bila odpadniška propaganda v zadnjih letih na Dunaju in v industrijskih centrih. Samo v tem šolskem letu se je našlo 7000 brezkonfesijskih šolskih otrok, ki so deloma avtomatično odpadli od vere s starši, deloma pa sploh niso bili več krščeni. Toda število skesano se vračajočih se je začelo višati. Zato naj stopijo na delo laični apostoli, ki naj širijo klic škofa vernim katoličanom. Treba je graditi cerkve, vsaj zasilne verke, ker pomanjkanje cerkev je veliko. Obenem s Cerkvijo so v stiski tudi duhovniki, katerim je pomagati. Končno mora s tihim karitativnim delom postati katoliška Cerkve zopet bratsko kraljestvo ljubosti.

Demonstracije brezposelnih v Ameriki

Newyork, 27. febr. AA. V mnogih mestih Združenih držav so bile zadnje dni manifestacije brezposelnih.

Los Angeles, 27. febr. AA. Tri tisoč mož in žena je priredilo manifestacije po mestu. Manifestanti so nosili velike zastave z napisom: »Doli kapitalizem! Hočemo dela!« *Stražniki, 300 po številu, so uporabili pline za proizva-*

janje solz in so razpršili manifestante v kratkem času.

Chicago, 27. febr. AA. Policija je prišla 135 mož in žena tekem velikega mitinga, ki so ga priredili brezposelni delavci. Policija je prišla nadalje vse voditelje manifestacije.

Podobne manifestacije so bile v Seattle in v Bostonu ter po drugih ameriških mestih.

„Jutro“ predpust

Glasilo bivše samostojne demokratske stranke »Jutro« *v zadnjem času prav neprijetno občuti rastoč dvig »Slovenca«, kar mu očitno gre jako na živce. Otepa okrog sebe in po »Slovencu«, kar je prav zabavno, zlasti, ko človek ve, iz kakih nagibov. — Pred nekaj dnevi se mu je skuhal nekoliko debel predpustni cmok, ko je na uvodnem mestu obnovil staro cesarsko trozvezo Dunaj-Rim-Berlin. »Slovenec« *ga je raditega v prvi izdaji nekoliko pošegetal, kar ga je kajpada neznanjsko razburilo. Jezi se in pravi, da imamo v zunanje-političnih informacijah frimasonske vire. Naj se tega vendar veseli, blago »Jutro«*! Mi pa vemo, da bi take vire, kot jih ima »Slovenec« *tudi »Jutro« *rado dobilo, da bi v novicah ne zaostajalo za »Slovencem«. Tisto ana že »Jutro« *prav, da ga ne moremo doseči. »Slovenec« *gre naprej in da bi bila z »Jutrom« *vstric, bi se moral za precej časa ustavit. Če pa pravi »Jutro«, da ni pod kontrolo, to ni čisto res. Poleg drugih kontrol ima nad sabo tudi kontrolo javnosti, h kateri spada tudi »Slovenec«. Naj je »Jutro« *ljubo ali ne, prepovedati nam ne more, da se ne bi v teh veselih predpustnih dneh nekoliko pozabavali nad njegovimi zadregami.*********

S kongresa dijaške Male antante

Jugoslovani smo se pripeljali v Prago v ponedeljek zjutraj. Na kolodvoru so nas pričakovali češki in jugoslov. akademiki, ki študirajo v Pragi, zastopniki oblastev in raznih korporacij. Ob prihodu vlaka je v pozdrav zasvirala vojska godba državne himne. Takega lepega pozdrava nismo pričakovali.

V Smetanovi dvorani Obecnega doma je ob prisotnosti skoro 1500 študentov iz držav Male antante, protektorja kongresa ministra prosvete dr. Dererja, notranjega ministra Slavika, jug. poslanika dr. Angjelinovića, romun. poslanika E. manija, rektorjev čeških univerz, opata dr. Zavorala, praškega mestnega župana dr. Baxe, prof. dr. Murka in mnogih drugih odličnih češkoslovanskih osebnosti otvoril kongres predsednik združenja češkoslovanskih visokošolcev cand. ing. Stroner. Prisrčno je pozdravil udeležence-goste in orisal program kongresa. Častni predsednik dr. Derer je v daljšem govoru podal historijat postanka Male antante, ki se je kot polit. tvorba razvila iz osvobodilnega gibanja in medsebojnega sodelovanja teh narodov. V svojih pozdravih so različni govorniki poudarjali velik pomen medsebojnega spoznavanja in skupnega sodelovanja na kulturnem in političnem polju. S kongresa so bili poslani brzojavni pozdravi T. G. Masaryku, romun. regentskemu svetu in našemu kralju ter ministrom držav Male antante. Zvečer je prisrčno sprejel in pogostil goste zun. minister Beneš.

Na kongresu delujejo štiri komisije in se vrše predavanja. Jugoslov. in romunski akademiki si pridno ogledujejo lepo mesto Prago in njene znamenitosti.

Smuške tekme v Osu

Oslo, 27. febr. U. Po končanih vojaških izkušnjah so se začele v četrtek na Holmenkollu najobširnejše in prvovrstne zasedene tekme mednarodne smučarske zveze s specialnim dolгим tekom na progi 17 km. Od prijavljenih 111 tekmovalcev jih je prišlo na start 85, in sicer 44 domačih tekmovalcev in 41 inozemskih iz osmih različnih držav. Finska je zastopana z 10, Švedska pa z 8 tekači. Tekma se je vršila na progi, ki je skoro stalno vodila po neravnih gozdnih potih in ki je izredno velike zahteve stavila na mišice in kite. Na nekaterih krajih je bila proga zledenela. Kakor se je pričakovalo, so pri tekmah igrali prvo vlogo severne države. Veliki norveški favoriti Bustadstuen je pustil svojega deželana T. Brodahle s prednostjo 26 sekund na drugo mesto. Tretji je bil Finec Tauno Lappalainen, za njim pa je sledilo v dolgi vrsti še 30 severnjakov iz Švedske, Norveške in Finske. Zastopniki srednjeevropskih držav so morali tekmo izvršiti med seboj. V tej tekmi je na 34. mestu došli Švica Bussmann dosegel prvo mesto z 1.29.18, za njim pa so dosegli mesta Bavarec Gustav Müller in Bogner iz Münchena, dalje K. Szostal iz Poljske in Oton Wahl iz Turingena.

Oslo, 27. febr. U. Prva mesta pri teku na 17 km so dosegli: 1. Rustadstuel, Norveška 1.19.58, 2. C. Brodij, Norveška 1.20.24, 3. Ct. Lappalainen, Finska 1.20.30, 4. Hoarde, Norveška 1.21.08, 5. Saarinen, Finska 1.21.30, 6. M. Lappalainen, Finska 1.21.52, 7. J. Lindgre, Švedska 1.22.01.

V. večer mednarodnih rokoborb

Tudi sinoči so imeli prireditelji mednarodnih rokoborb polno dvorano. Šcer občinstva ni prišlo na svoj račun, ker se je pričakovalo, da bo borba Kop Equatore izbojevana do odločitve. V interesu prirediteljev je, da se točno reči napovedanega programa. Ta večer v celoti ni nudil posebnih borb.

Kot prvi par sta nastopila Wehrman-Pröller. Že v naprej se je vedelo, da Pröller nima nobenih izgledov na uspeh, kajti Wehrman je v vsakem oziru precej nadkriljeval simpatičnega Dunajčana. V 7 in pol minutah je zmagal Wehrman z bočnim metom. Borba Doberle in Johnson je bila podobna igri mačke z miško. Po postavih sta si bila oba nasprotnika precej enaka, fizično in tehnično je pa Johnson nadkriljeval Doberleta. Vse eno je bila pa borba radi energičnega odpora Doberla zanimiva. Tudi je Doberl dobil priznanje od sodnika za lepo borbo. Tudi v tej borbi je zmagal Johnson z bočnim metom v 21 minuti. Nato sta nastopila Kop in Equatore. Takoj od početka se je borba vodila temperamentno. Prvi je dobil v 6. minuti Italijan Kopa v parter. Vendar se je opazilo, da se Kop le bolj brani, medtem ko je Italijan živahno napadal. Kop je štedil svoje moči. To štedenje bi pa kmalu postalo usodno. Kajti Equatore je dobil Kopa v svoj specialni prijem: dvojni ne sona in ni se mogel rešiti prijema. Konec je rešil Kopa iz neuprijetne situacije. Nato sta nastopila Mrna in Bachraty. Čisto neupravičeno je občinstvo izžvižgalo Mrno. Mrna je zelo močan atlet, ki pri vsaki priliki uporablja svojo moč. Reči moramo, da je Mrna gotovo eden najmočnejših atletov. Bachraty ni bil resen nasprotnik. Premoč Mrne je bila zelo očitna. S spretnostjo se je pa umikal Bachraty porazu, dokler ni Mrna nenadejano, kakor dosedaj še v vseh borbah porabil svoj podprijem in zmagal v 17 minuti. Borbe se bodo nadaljevale šele v ponedeljek, ker je dvorana oddana za druge predpustne prireditve.